

Fogorvosi anyagtan fizikai alapjai 10.

Optikai tulajdonságok.
Összefoglalás

Kiemelt témák:

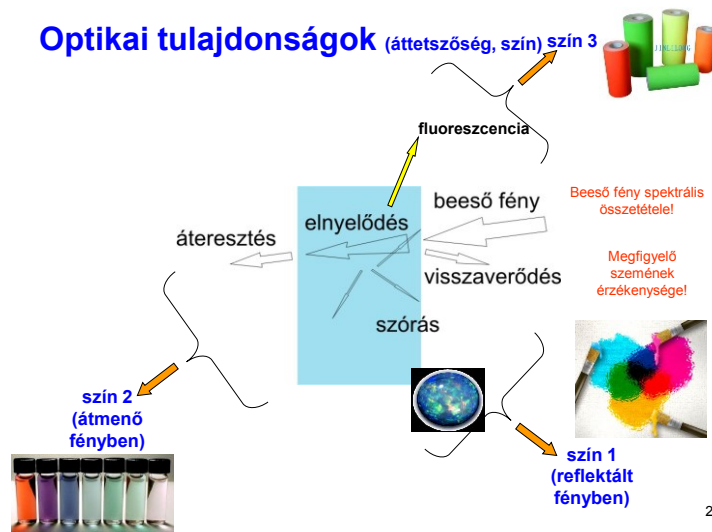
- ❖ A szín keletkezése és számszerű megadása
- ❖ Összehasonlító összefoglalás

Tankönyv fej.:
20, 21

Házi feladat:
5. fej.:
16, 17, 19, 20,
27, 31

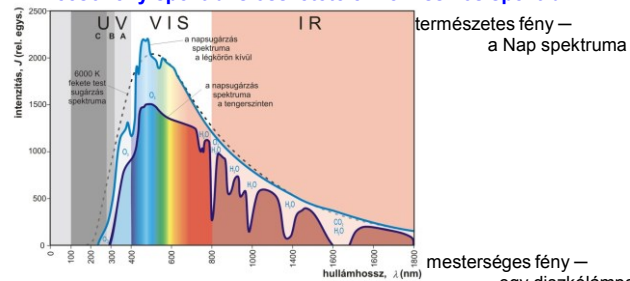
1

Optikai tulajdonságok (áttetszőség, szín) szín 3

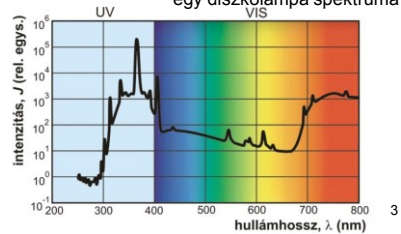
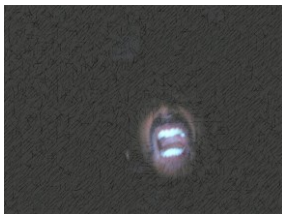

2

Beeső fény spektrális összetétele – emissziós spektrum

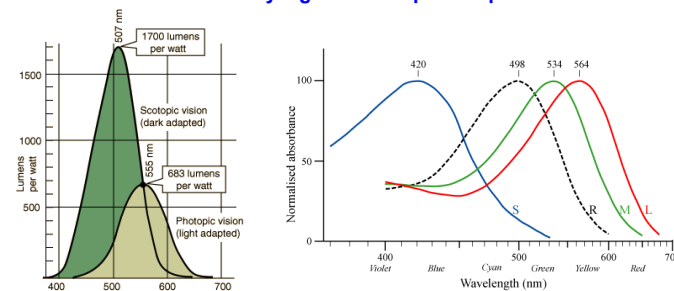
természetes fény –
a Nap spektruma

mesterséges fény –
egy diszkó lámpa spektruma

3

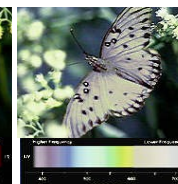
Észlelő szemének érzékenysége – abszorpciós spektrum

ember

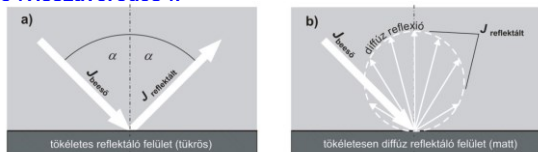
macska

4

Fény kölcsönhatásai anyaggal ⇒ szín

1. Reflexió (visszaverődés):

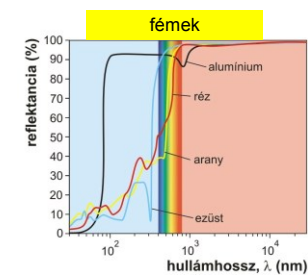
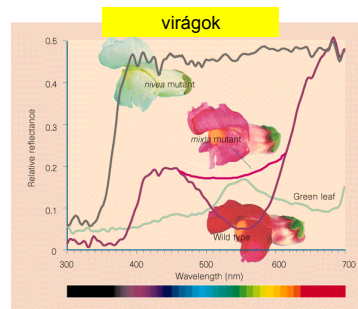
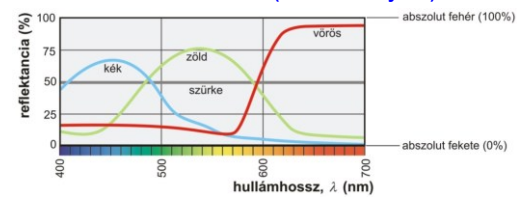
Spektrális reflexiós tényező,
reflektancia $\rho(\lambda)$ (esetleg R_f):

$$\rho(\lambda) = \frac{J_{refl}}{J_{be}} \iff \rho = \left(\frac{n_1 - n_2}{n_1 + n_2} \right)^2$$

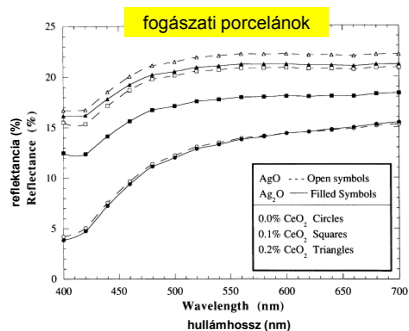
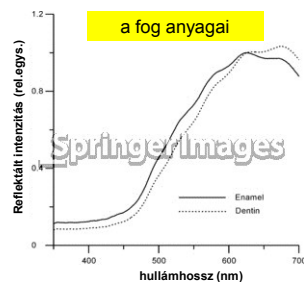
5

Reflexiós spektrum:

szín 1 (reflektált fényben)

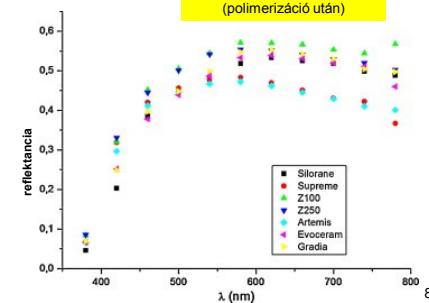
6

7

Dental resin composite	Manufacturer	Organic matrix	Filler particle type	Filler particle size (µm)
Filtek Silorane		Silorane	Quartz filler, yttrium fluoride	0.1–2
Filtek Supreme XT		Bis-GMA, UDMA, TEGDMA and Bis-EMA	Zirconium-Silica agglomerate, highly dispersed silica	0.6–1.4
Filtek Z250		Bis-GMA, UDMA and Bis-EMA	Zirconium, Silica	0.01–3.5
Z100		Bis-GMA and TEGDMA	Zirconium, Silica	0.01–3.5
Gratia Direct		UDMA, dimethacrylate copolymers	Silica and pre-polymerized fillers	0.007–1.7

fogászati kompozitok
(polimerizáció után)

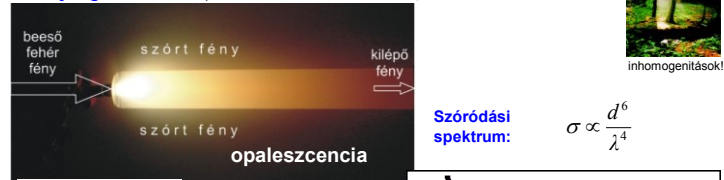

8

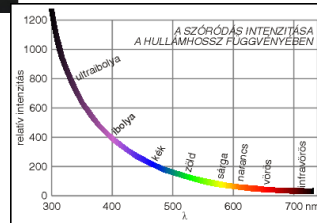
2. Szóródás (szórás): **Spektrális szórási tényező $\sigma(\lambda)$:** $\sigma(\lambda) = \frac{J_{\text{szórt}}}{J_{\text{be}}}$

- **rugalmas szóródás** (λ, f, ε változatlan)

Rayleigh-szóródás (szóró részecske mérete $\ll \lambda$)

Szóródási spektrum: $\sigma \propto \frac{d^6}{\lambda^4}$

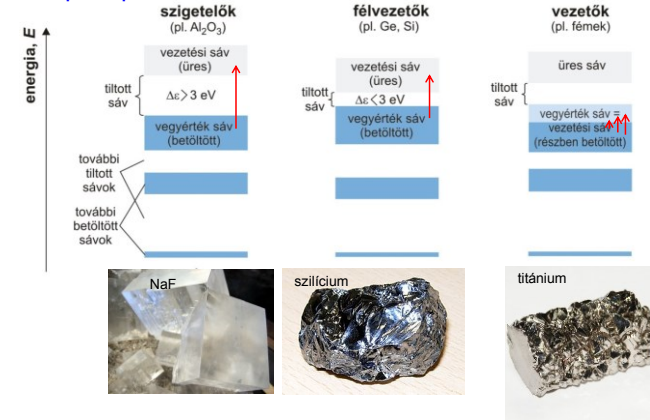
9

3. Abszorpció (elnyelődés):

Spektrális abszorpciós tényező $\alpha(\lambda)$:

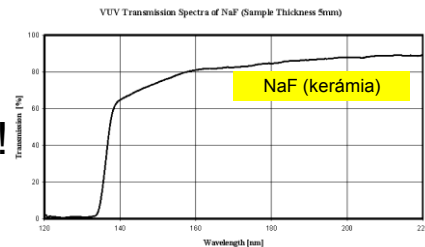
$$\alpha(\lambda) = \frac{J_{\text{absz}}}{J_{\text{be}}}$$

Abszorpciós spektrum:

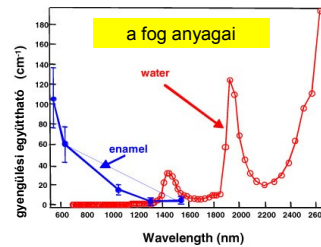

10

NaF

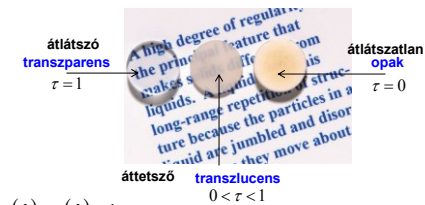
4. Gyengülés = szóródás + abszorpció:

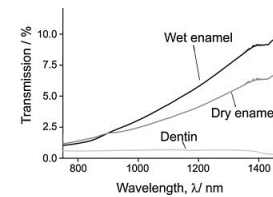
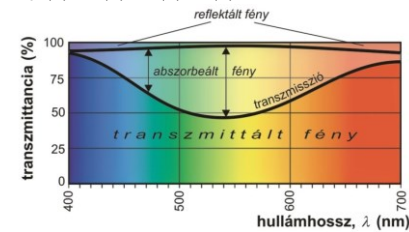
11

5. Transzmisszió (áteresztés):

Spektrális transzmissziós tényező, transzmittancia $\tau(\lambda)$ (esetleg τ): $\tau(\lambda) = \frac{J_{\text{át}}}{J_{\text{be}}}$

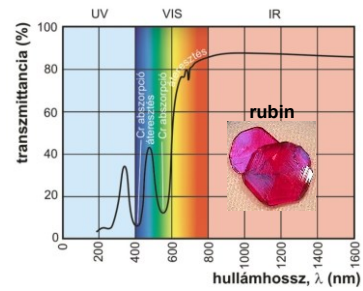
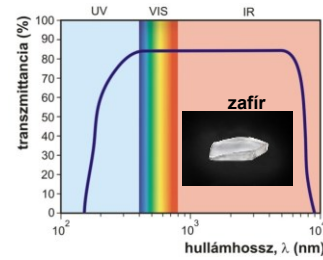

$$\rho(\lambda) + \sigma(\lambda) + \alpha(\lambda) + \tau(\lambda) = 1$$

12

Transzmissziós spektrum:

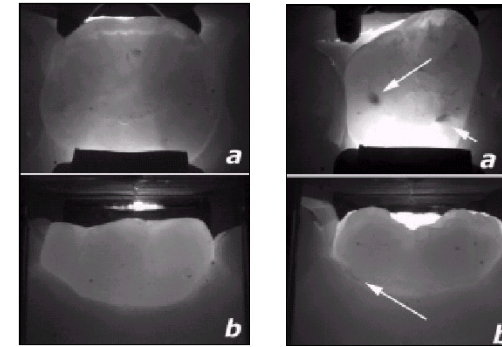
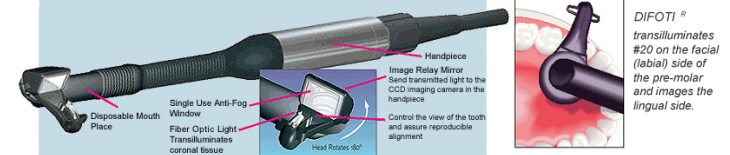

szín 2
(átmenő fényben)

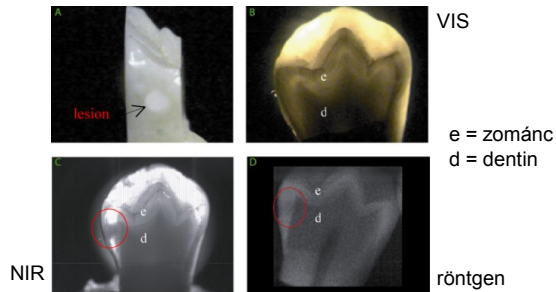
13

DIFOTI® (Digital Imaging Fiber-Optic Trans-Illumination)

14

Átvilágítás közeli infrában (NIR)

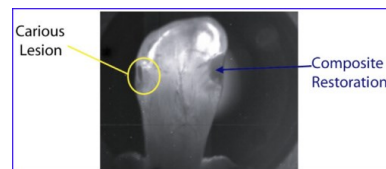

NIR

VIS

e = zománc
d = dentin

röntgen

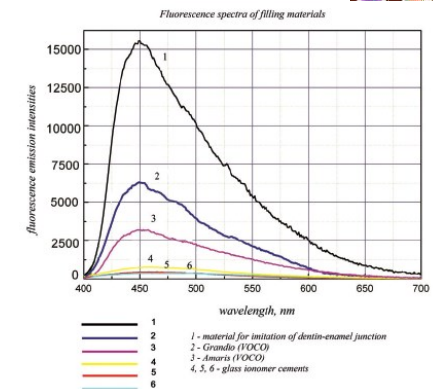

15

5. Fluoreszcencia

fogászati anyagok fluoreszcencia spektruma

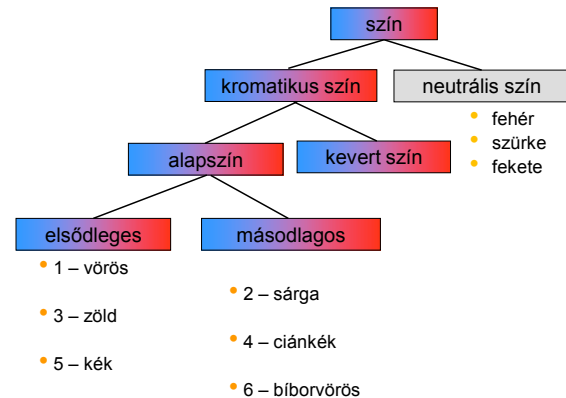

16

17

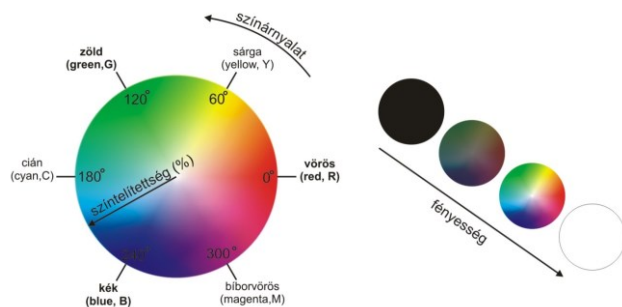
Szín

18

„szintér”: 3 koordináta

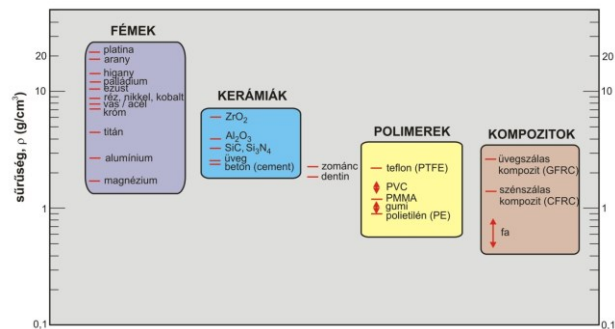
- színárnyalat
- színtelítettség
- fényesség

színárnyalat	hue
színtelítettség	saturation, chroma
fényesség	brightness, lightness, luminance, value

19

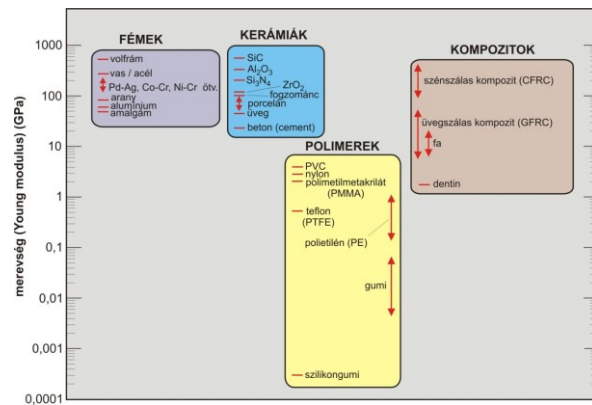
Anyagok tulajdonságainak összehasonlítása

Sűrűség: polimerok, kompozitok < kerámiák < fémek

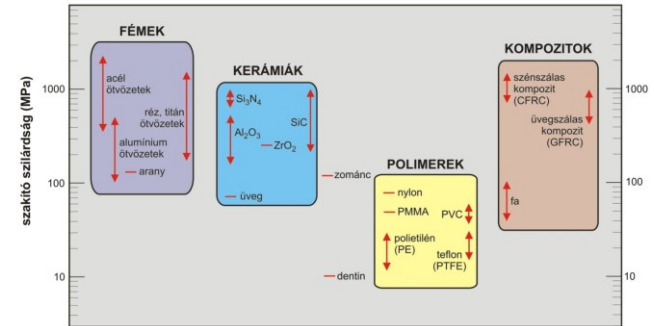
20

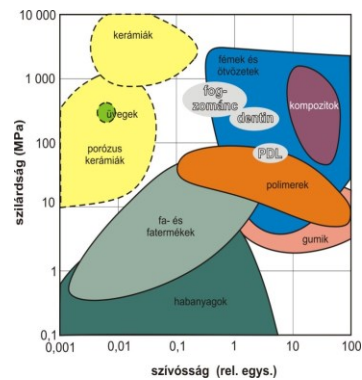
Merevség: polimerek < kompozitok < fémek, kerámiák
Viisszarugózó képesség: kerámiák < fémek < kompozitok < polimerek
Képlékenység: kerámiák < fémek, kompozitok, polimerek

21

Szakító szilárdság: polimerek < kompozitok, kerámiák < fémek

22

Nyomószilárdság:
polimerek < kompozitok, kerámiák, fémek

Szívósság:
kerámiák < polimerek, kompozitok, fémek

Keményesség:
polimerek < kompozitok < fémek < kerámiák

23

Elektromos vezetőképesség: kerámiák, kompozitok, polimerek < fémek

Hővezetőképesség: kerámiák, kompozitok, polimerek < fémek

Olvasáspont: polimerek < kompozitok < fémek < kerámiák

Hőtágulási együttható: kerámiák < fémek < kompozitok < polimerek

Reflektancia: kerámiák, kompozitok, polimerek < fémek

Transzmittancia: fémek < kompozitok < polimerek, kerámiák

24

Fémek

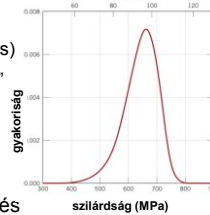
Általában:

- szilárd
- nagy sűrűség
- merev
- erős
- képlékeny (alakíthatók)
- szívós (szívós törés)
- kemény
- kicsi fajhő
- jó hővezető
- jó hőszigetelés
- jó elektromos vezető
- opak, jól reflektáló, fémszínű
- gyengén korrózióálló

Kerámiák

Általában:

- szilárd
- közepes sűrűség
- merev $\sigma_{szakító} < \sigma_{nyomó}$
- erős (szakításban közepesen)
- nem alakíthatók
- törékeny (rideg törés)
- „repedésérzékenyek”
- nagyon kemény
- közepes fajhő
- hőszigetelő
- gyenge hőszigetelés
- elektromos szigetelő
- változatos optikai tulajdonságok
- jó korrózióállóság

25

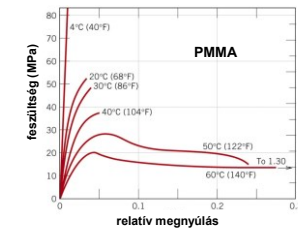
Polimerek

Általában:

- folyékony vagy szilárd
- kis sűrűség
- kevésbé merev - rugalmas
- közepesen erős - gyenge
- képlékeny
- közepesen szívós
- közepesen kemény - puha
- viskoelasztikus
- közepes fajhő
- hőszigetelő
- közepes hőszigetelés
- elektromos szigetelő
- változatos optikai tulajdonságok
- közepesen korrózióálló

Fontos tényezők:

- hőmérséklet
- molekulatömeg
- kristályossági fok

26

Kompozitok

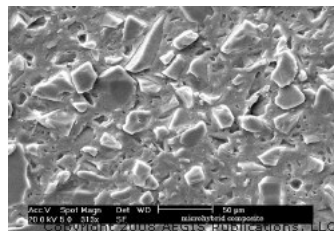
Általában:

(fogorvosi)

- szilárd
- kis - közepes sűrűség
- közepesen merev - rugalmas
- erős
- képlékeny
- szívós
- kemény - közepesen kemény
- viskoelasztikus
- közepes fajhő
- hőszigetelő
- közepes hőszigetelés
- elektromos szigetelő
- változatos és jól alakítható optikai tulajdonságok
- jó korrózióállóság

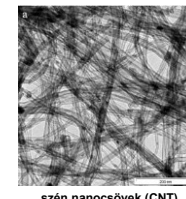
Fontos tényező:

- összetétel
- diszperz részecskeméret

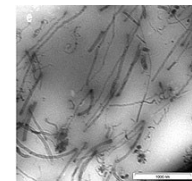
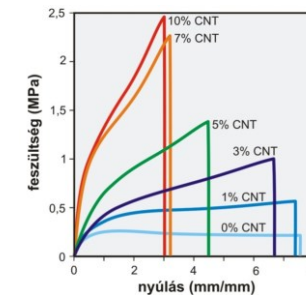

→ mikrohibrid → nanohibrid kompozitok

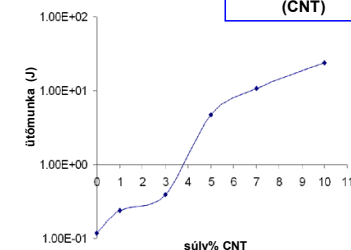
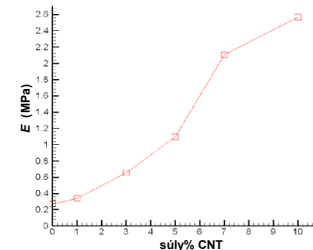
27

„előnyös tulajdonságok
házasítása”

Kompozit:
gumi (SMR)
+
szén nanocsövek
(CNT)

28